



האם אתם תנועה פוליטית?

לא. אנוהו תנועה שעוסקת ברוחניות ומסורת ולא בפוליטיקה, ולכן אנוהו לא תנועה פוליטית. מצד שני, במציאות שבה אין הפרדה בין דת ומדינה, ועקב הניסיונות הפוליטיים להדיר את רגלינו מעמדות השפעה ומתקציבי מדינה, לא נותרה לנו ברירה אלא לנסות ולפעול גם בזירה הציבורית והממשטית.

מי מנהל את התנועה ואת הקהילות?

כל קהילה מסורתית בישראל היא עצמאית, ובוחרת את מנהיגיה. רוב הקהילות רשומות כעמותות ומנהלות בעיקר על ידי מתנדבים. בחלק מהן מכניה רבנים או רבות. הנהגת התנועה הארצית מורכבת מצוות מקצועי וממנהיגות מתנדבת - יו"ר, ועד מנהל, ועדות משנה - הנבחרת מידי שנתיים. הגוף הבוחר מורכב מנציגים מהקהילות המקומיות השונות, מנציגות של ועד ארגון הרבנים ומתנועת הנוער המסורתית.

האם יש לתנועה עוד פעילויות מלבד קיום תפילות?

בהחלט. הן ברמה הקהילתית והן ברמה הארצית. הקהילה המסורתית מקיימת פעילות חברתית, תרבותית, התנדבותית בנוסף לקיום התפילות (למשל: ארוחות שבת משתפות בקלות אופי משפחה; טיולים, פעילות לטובת נוקי העיר או לטובת איכות הסביבה). ברמה הארצית, התנועה המסורתית משתפת פעולה עם ארגונים רבים בתחומי דעה שונים (כנסים וימי עיון), שותפה לעצרות לטובת סובלנות דתית, מקיימת תוכנית ענפה לטקסי בר ובת מצוה לילדים עם צרכים מיוחדים, ומקיימת פעילויות התנדבותיות בעתות שלום ובחירום.

מי הם חברי התנועה המסורתית בישראל? מאיזה רקע הם מגיעים?

המצב השתנה לאורך השנים. הקהילה הקונסרבטיבית הראשונה בישראל, "אמת ואמונה", נוסדה בירושלים בשנת 1936, אולם התנועה עצמה קמה רק בסוף שנות ה-70 כאשר עולים רבים, מארצות הברית בעיקר, עלו ארצה וייסדו קהילות מסורתיות רבות ברחבי הארץ. עם הזמן השתנה ההרכב הדמוגרפי של הקהילות והיום רוב חברי התנועה המסורתית בישראל הם ילידי הארץ, ישראלים שחיפשו יהדות פתוחה וסובלנית, ומצאו.

האם בעלי מוגבלויות יכולים להשתתף בתפילות?

בוודאי. התנועה המסורתית מפעילה כבר למעלה מעשרים וחמש שנה את תוכנית 'בר/בת מצווה לילדים עם צרכים מיוחדים'. היהדות היא של כולם, והשוויון שבו אנו דוגלים אינו רק מגדרי אלא גם בין אנשים בעלי צרכים, יכולות וכישורים שונים.

האם יש מקום לילדים מכל הגילאים בפעילות שלכם?

לתנועה המסורתית יש תנועת נוער נקראת נוג"ם (ראשי תיבות של "נוער מסורתית") המקיימת פעילות שבועית, שבתונים, טיולים ומחנות קיץ. מלבד זאת, קהילות רבות מקיימות פעילויות מיוחדות לילדים כמו "תפילת ילדים" (או "קבלת שבת") בהדרכת מבוגר. תפילת ילדים איננה רק תפילה אלא משלבת משהקים והפעלות בנושאים יהודיים בשבתות או בהגים. יש גם פעילויות משותפות של הורים/סבים וילדים.

האם יש צורת לבוש מתבקשת בבתי הכנסת שלכם?

אין קוד לבוש מחייב, אבל טבעי שאדם שבא לבית כנסת יתבקש להגיע בלבוש ההולם את המקום והמכבד את הקהל. בפועל, נדיר ביותר שנתקלים בבעיה. בואו איך שאתם.

האם אתם נותנים ייעוץ רוחני?

עקרונות כן. הרבנים והרבות המסורתיים בקהילות עומדים לרשות הציבור ועוסקים בתחום זה, ואם לא - ישמחו להפנות לאדם המתאים. רק נציין שהדגש הוא על ייעוץ נרידא ולא על הנחיית הרב או הרב'ה רק מייצגים ואינם קבועים עבור המתייעץ. הרבנים והרבות המסורתיים יידעו להיות אנון שקבת ולתת עצה יהודית או הפניה להכתיבת כמיטב הכנתם.

מהי מערכת היחסים עם יהודי התפוצות?

התנועה המסורתית רואה בקשר בין ישראל והתפוצות ערך רב. לרבות מהקהילות המסורתיות בארץ יש קהילה אחות בחו"ל (Twinning). הן מבקרות אותנו כאן, ואנחנו מבקרים אותם שם. לעתים מתקיימת גם פעילות מקוונת, אינטרנטית. מיליוני היהודים הקונסרבטיבים ברחבי העולם רואים בתנועה המסורתית בישראל גשר חי למדינת ישראל ולתושביה.

מה הם מקורות המימון שלכם?

חברי התנועה מסורתיים משלמים דמי חברות שנתיים, וחלק מהם מגדיל ותורם גם לתנועה הארצית ביד רחבה. עם זאת, נוכח העובדה שמימון שוויוני מטעם המדינה אינו בנמצא, רוב תקציב התנועה המסורתית מגויס מתרומות מעבר לים.

איך אפשר להצטרף?

יש למעלה מ-70 קהילות, חברות ומינטיים ברוח התנועה המסורתית הפוזרים מהצפון (כרימאל, כפר ורדים, הנתון) ועד אילת. אתר האינטרנט של התנועה המסורתית ישמח להפנותכם לקהילה הקרובה אליכם. ואם עדיין אין לכם קהילה מסורתית ליד הבית - פנו אלינו. נשמח להדריך ולסייע!

אני רוצה להקים קהילה מסורתית, איך עושים זאת?

בכל שנה קמות קהילות מסורתיות חדשות. אנו נשמח לסייע בהכוונה, לימוד, הכשרה ועזרה פרקטית. לא בשמים היא. פנו אלינו!

30 שאלות ותשובות על התנועה המסורתית



www.masorti.org.il

מהי התנועה המסורתית?

התנועה המסורתית הוא שמה הישראלי של התנועה הקונסרבטיבית, וזם מרכזי ביהדות שהחל להתפתח באמצע המאה ה-19 במטרה למצוא שביל זהב בין אלה שדגלו בשמרנות יתרה אשר התנגדה לשינויים משמעותיים בהלכה ("חדש אסור מן התורה"), לבין אלה שהובילו שינויים מפליגים מדי בהלכה ובכך ערערו את יסודותיה, לשיטת המתנגדים. סיסמת התנועה היא "מסורת ושינוי", כלומר היא דוגלת בשילוב נכון בין שני ערכים אלה.

מה זו יהדות קונסרבטיבית?

היהדות הקונסרבטיבית היא יהדות הלכתית, שבסיסה קיום גרעין איתן של מצוות [שבת, כשרות, תפילות וכו'], והגורסת כי ניתן לשנות או לעדכן את ההלכה כפי שעשו זאת חכמי ישראל בכל הדורות, במקום שיש הכרח לשנותה עקב תנאי המקום ונסיבות הזמן. היהדות הקונסרבטיבית מונה מיליוני יהודים באלפי קהילות, והיא כיום הורם השני בגודלו בעולם היהודי. היהדות הקונסרבטיבית פתוחה לערכי העולם המודרני ולתרבות הדמוקרטית-הומניסטית.

מה הם עקרונות היסוד של היהדות הקונסרבטיבית?

שמירת המסורת וההלכה; שינויים מדודים בהלכה כהתאם לנסיבות הזמן והמקום; דאגה לכלל ישראל, הן בארץ והן בתפוצות; ציונות - היהדות הקונסרבטיבית אימצה את הרעיון הציוני מראשיתו; דמוקרטיה – כשיטת הממשל הטובה והרצויה ביותר וכתפיסת עולם; פלורליזם יהודי – יש יותר מדרך אחת להיות יהודי, ועל כל יהודי לכבד את אמונתו ומנהגיו של יהודי בעל השקפה דתית או חילונית שונה ממנה תיקון עולם – "לתקן עולם במלכות שדי", הקפדה יתרה במצוותיה המוסריות והחברתיות של היהדות, צדק וצדקה, גמילות חסד, שמירת החי והצומח, כבוד האדם.

מה ההסבר המסורתי לשוויון המגדרי בחיים היהודיים?

המוסר, כפי שאנו מבינים אותו במאה ה-21, מחייב שוויון הזדמנויות בין גברים לנשים בכל היבטי החיים, לרבות בחיים היהודיים. עיון ופרשנות נאותה במקורות היהודיים מגלים שלמעשה אין סתירה הכרחית בין ההלכה היהודית לשוויון המגדרי.

האם מותר לגברים ולנשים להתפלל יחד?

התשובה היא כן.

בעידן שבו המרחב הציבורי הוא משותף בכל תחומי החיים, מהאקדמיה ועד הפרלמנט, אין היגיון או הצדקה בהפרדה מגדרית שתכליתה מניעת הסחת הדעת.

האם אישה יכולה להוביל תפילה ולקרוא מהתורה?

בהתלט כן.

עיון בתלמוד הבבלי מגלה שמבחינה עקרונית-דתית, אישה רשאית לקרוא בתורה במניין, אלא שמנעו מנשים לעשות זאת מטעם סוציולוגי, שקריאתן בתורה הייתה מביישת, לכאורה, את הגברים הרבים שלא ידעו אז קרוא וכתוב. בימינו, כשמרבית הגברים והנשים יודעים קרוא וכתוב, אין כל מניעה שנשים תקראנה בתורה וכך גם בעניין שליחות-ציבור בתפילה. עיון בתלמוד ובפוסקים מגלה שנשים הייבות בתפילה כמו הגברים, ומי שחייב במצווה (במקרה שלטו, תפילה) יכול גם להוביל אותה בעבור אחרים, ועל כן לפי השקפתנו, נשים יכולות לשמש כשליחות ציבור וכמובן שהן נספרות למניין עשרה.

האם אתם שומרים שבת?

שמירת שבת היא אבן יסוד של היהדות לדורותיה, וככזו התנועה המסורתית דוגלת בה.

עם זאת יש לציין שיש דעות שונות (פלורליזם הלכתי) בין רבני ורבות התנועה בקשר לשאלות ספציפיות הנוגעות להיבטים שונים של שמירת השבת. למשל, שימוש בחשמל בשבת. יש האוסרים זאת באופן גורף, ויש המתירים שימוש באופן סלקטיבי (כן להדלקת אור ושימוש בטלפון, לא להפעלת תנור או מכונת כביסה). לגבי הנסיעה ברכב בשבת, בשנות ה-50 אימצה "כנסת הרבנים" של התנועה הקונסרבטיבית בצפון אמריקה תשובה הלכתית המתירה שימוש ברכב לצורך הגעה לבית הכנסת. כנסת הרבנים בישראל לא אימצה תשובה זו.

מה מיוחד בסקס החתונה המסורת?

המיוחד בו הוא האיזון בין שמירת המסורת לבין השוויון בין המינים.

מצד אחד, הקידושן מתבצעים עם המרכזיים המסורתיים המוכרים, כמו ברכת אירוסין ושבע ברכות הנישואין על כוס היין, שטר כתובה וקידושין טבעות על ידי הגבר (חלק מהרבנים הרבות דוגלים בקידושין החדיים). מצד שני, שטר הכתובה, שבמקורו אינו שוויוני, ייכתב על פי רוב בנטח שוויוני - לא רק הגבר מתחייב כלפי האישה, אלא גם האישה מתחייבת כלפי הגבר. שטר הכתובה יכול להיות בארמית כפי המסורת, אבל יכול בהתלט להיכתב גם בעברית. למעשה, מאחר ששטר הכתובה הוא הסכם משפטי מחייב, רצוי מאד ששני הצדדים יבינו היטב מה כתוב בו. לפני החתונה הרב/ה מסדר/ת הקידושין פורס/ת את האפשרויות השונות בפני הזוג, ובני הזוג יבחרו איזו מהתאים להם.

האם התנועה המסורתית היא ציונית?

בוודאי, מאז ומתמיד, אפילו בתחילת המאה ה-20, כשהציונות הייתה תנועה שולית ביהדות העולמית, התנועה המסורתית המתהוות או תמכה בציונות.

גם בימינו התנועה המסורתית העולמית מעודדת עלייה לארץ, והיהדות המסורתית בחו"ל משתפת פעולה עם עוד ארגונים רבים במאמץ להגן על מדינת ישראל ולעודד ביקורים בה ועלייה אליה.

מדוע אינכם מוקרים על ידי הרבנות הראשית?

הרבנות הראשית הוקמה על ידי השלטון העות'מאני כחלק ממנגנון הפיקוח על מיעוטים דתיים ברחבי האימפריה. "היישוב הישן" בירושלים, שהיה כמובן אורתודוקסי באופיו, קיבל מן השלטונות את המינוי לקבוע את הכללים הדתיים ואת המנגנונים של עדת היהודים. מאז מתקיים המוסד הזה על הקוד האורתודוקסי, שלא רק שאינו מכבד, אלא אף שולל, תפיסות יהודיות אחרות. מדובר במוסד ארכאי, שהפך ברבות השנים למנגנון מונופוליסטי עתי-נכסים והשפעה שקבוצות אורתודוקסיות שונות מתגוששות על השליטה בו.

מהי עמדת התנועה המסורתית לגבי ההלכה?

ההלכה היא אבן יסוד עתיקה, האוהבה ומתמדת של היהדות לדורותיה. כל תפיסה יהודית הרואה עצמה אותנטית, המשך טבעי לרצף הדורות, חייבת לע על פי תפיסתנו לרבות בה. עם זאת, התנועה המסורתית היא תנועה הלכתית שלא חוששת להציע שינויים, במידת הצורך, בקודקס ההלכתי בהתאם לנסיבות הזמן והמקום. התנועה דוגלת בשינוי, לא בביטול. בתיקונים, לא במהפכה.

השינויים צריכים להתבצע, בדרך כלל, בהדרגה ובעדינות כדי לא לעזעז את יסודות המערכת כולה.

האם מותר לאדם להתפלל רק פעם בשבוע?

השאלה היא מה רצוי ומה מצוי.

ודאי שעדיף בהרבה להתפלל פעם אחת בשבוע משלא להתפלל כלל, במיוחד אם באותה תפילה האדם מוצרף אל תפילה קהילתית. בנוסף לתפילתו, הוא גם מחזק את הקהילה ומביע סולידריות עמה. מובן שאדם שאינו מתפלל בשגרה יתקשה לעבור מאפס תפילות בשבוע לעשרים ושתיים התפילות השבועיות הקיימות. לפיכך, יבנה כל אחד לעצמו את מסגרת התפילות המתאימה לו כרגע, והעיקר הוא "לעלות בקודש" כפי היכולת.

איך פוסקים הלכה בתנועה המסורתית?

בבואם לפסוק בנושא כלשהו, הרבנים והרבות המסורתיים מתחילים את תהליך בכך שהם נותנים כבוד ראשונים, למקורות היהדות הקלאסיים - המשנה, התלמוד ושרשרת הפוסקים לאורך הדורות שהתייחסו לנושא עדי ימינו. הגישה למקורות לא מוגבלת רק לכלים קלאסיים אלא עושה שימוש גם בכללים מחקריים מודרניים העשויים לשנות את מה שהיה ידוע לנו עד כה על ההלכה. לפעמים בדיקת מקורות זו מבהירה שנוצרו התמרות לאורך הזמן שהולידו אחריהן עוד ועוד התמרות שרובן או חלקן מיותרות. הפסיקה המסורתית באה מבקשת או להחזיר את המצב לקדמותו. במקרים אחרים יתוספו לפסיקה, במידת הצורך, גם שיקולים מוסריים וסוציולוגיים, מתוך ניסיון למצוא שביל זהב שיאפשר פסיקה הלכתית מדויקת, מאוזנת ומידתית.

האם כל חברי התנועה המסורתית חיים לפי פסיקות הרבנים הקונסרבטיבים?

חברי התנועה המסורתית מתחלקים באופן סכמתי לשתי קטגוריות. הראשונה, שהיא הרוב, חברי קהילות או אוהדים המזדהים עם עקרונות התנועה המסורתית אך לא חיים בהכרח חיים הלכתיים מלאים. השנייה, מקפידה לחיות חיים מודרניים של תורה ומצוות על פי ההלכה בפרשנותה הקונסרבטיבית.

למי מותר להיות רב ביהדות הקונסרבטיבית?

כל גבר או אישה שמוכנים לקבל על עצמם אורח חיים של קיום מצוות. תהליך ההסמכה לרבנות כולל הכשרה ולימודים של 4-5 שנים באחד מבתי המדרש ללימודי רבנות בישראל (ביהמ"ד לרבנים ע"ש שכטר), בצפון אמריקה (2), בדרום אמריקה או באירופה. בשנים האחרונות עסקה היהדות הקונסרבטיבית בשאלה האם גבר או אישה הנמנים על קהילת הלהט"ב יכולים לקבל סמיכה לרבנות קונסרבטיבית. כיום, רוב בתי המדרש, זולת בית המדרש בדרום אמריקה, מקבלים תלמידים להט"ב ברשות פתוחות.

האם קונסרבטיבים הם אנשים דתיים?

יש ויש, אבל נדמה שביסוד השאלה הזו טמון פחד משני כיוונים הפוכים: אם אני אדם המגדיר עצמו כדתי, האם אאבד את זהותי העמוקה כאדם דתי אם אהפוך לקונסרבטיבי? ולהפך, אם אני אדם שזהותו ממימי ימימה היא חילונית, האם תפילה בבית כנסת או אימוץ אורח חיים קונסרבטיבי יאלץ אותי "לחצות את הקווים" ולהפוך לדתי? איך איראה בעיני עצמי ובעיני הקרובים אליי? אנו כופרים בדיכוטומיות הללו. היהדות, גם ארון הספרים שלה וגם בית הכנסת שלה, אינה נחלתם של אלה המגדירים עצמם דתיים, אלא של כלל ישראל.

האם יהודים מסורתיים חובשים כיפה?

בזמן תפילות, ברכות, וטקסים דתיים כל הגברים חובשים כיפות, כמו גם חלק מהנשים המעוניינות בכך. בזמן לימוד תורה אין הכרח לחבוש כיפה אבל זה רצוי, חבישת הכיפה לאורך היום אינה חובה הלכתית אלא רק "מידת חסידות", אולם כיוון שהיא סממן חיצוני בולט היא תהפוך לחשובה למי שרוצה להזדהות כשומר מצוות.

האם אפשר להצטרף לתפילה בבית כנסת שלכם ולא להתעטף בטלית ולחבוש כיפה?

אין הכרח להתעטף בטלית, אבל כן מצופה לחבוש כיפה (גברים)

גם אם מבחינה פורמלית-הלכתית אין חובה לחבוש כיפה, חבישת כיפה הפכה לסמל של יחס של כבוד כלפי המורשת.